פינחס ב

א. ביים סיום פון דער סדרה — נאָכדעם ווי די פרשה רעכנט אויס די קרבנות: תמיד, די מוספים פון שבת, ר"ח און פון יעדן מועד — שטייט: ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה.

פֿאַרוואָס דאַרף דער פסוק זאָגן אַז משה האָט דאָס אַלץ איבערגעגעבן צו די בני ישראל — צי דען איז נויטיק צו לאָזן וויסן, אַז משה האָט מקיים געווען דעם אויבערשטנ'ס אַנזאָג [1] צו אים „צו את בנ"י ואמרת אליהם קרבני וגו"? ?

און ווי מ'גענפינט דאָך בכמה מקומות [2] אַז עס שטייט נאָר דער ציווי ה' אל משה, און ניט ווי משה האָט עס דער־נאָך איבערגעגעבן צו אידן,

[און דער טעם איז פשוט: ס'איז פאַר־שטאַנדיק פון זיך אליין, אַז וויבאַלד דער אויבערשטער האָט עס געזאָגט צו משה'ן כדי ער זאָל דאָס איבערגעבן צו אידן, האָט משה זיכער אַזוי געטאָן (און ס'איז אויף אַזויפיל פשוט, אַז מ'גענפינט ניט אַז רש"י זאָל דאָס באַווײַזן אין זיין פירוש [3])]

היינט פֿאַרוואָס דאַרף עס דאָ דער פסוק יע דערציילן ?

איז רש"י אויף דעם מפרש: להפסיק הענין, דברי רבי ישמעאל [4], לפי שעד כאן דבריו של מקום ופרשת נדרים מתחלת בדבורו של משה, הוצרך להפסיק תחלה ולומר שחזר משה ואמר פרשה זו לישראל, שאם לא כן יש במשמע שלא אמר להם זו אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו.

מ'דאַרף אַבער פאַרשטיין: אמת טאָקע אַז אויב ס'וואָלט ניט געשטאַנען דער פסוק („ויאמר משה אל בנ"י גו") וואָלט געווען משמעות הכתובים (היות אַז ערשט נאָכדעם — פרשת נדרים „מתחלת בדבורו של משה") אַז די פריערדיקע פרשה האָט משה ניט איבערגעזאָגט צו אידן — ווי קען אַבער פאַרט זיין אפילו אַ קס"ד, אַז משה האָט ניט מקיים געווען דעם אויבערשטנ'ס אַנזאָג „צו את בנ"י. ואמרת אליהם" [5]?

ב. דער רמב"ן איז מפרש דעם פשט אין ר' ישמעאל'ס וועריאַנט [6] „להפסיק הענין": אויב ס'וואָלט ניט געשטאַנען דער פסוק „ויאמר משה גו" וואָלט מען ניט געווואוסט צו וועלכער פרשה עס באַציט זיך דער פסוק [7] „וידבר משה אל

---

1) פרשתנו כח, ב. — ובלשון „צו" — „זירוז מיד ולדורות" (פרש"י ר"פ צו).

2) ראה רמב"ן בא י, ב. שם יא, א. קרח טז, ח (יש אומרים); וראה תו"א שמות (נב, ד) וס"פ בא (ס, ד).

3) ראה גם לקו"ש חי"ג ע' 72 הערה 11.

4) ספרי עה"פ. ומלשון רש"י נראה שגריס בספרי רק תיבות אלו (להפסיק .. ר' ישמעאל) ותו לא, וכגירסת היל"ש פרשתנו (עה"פ ביום השמיני עצרת גו'), כמ"ש בתולדות אדם לספרי כאן. וראה לקמן בפנים ס"ב. ולהעיר מלשון הספרי מטות (דלקמן בפנים) וגירסת היל"ש שם.

5) וצ"ע בגו"א כאן.

לכאורה אפ"ל (בדוחק עכ"פ) שכוונת רש"י ב„פרשת נדרים התחיל דבריו" היא, שהקדים אמירת פ' נדרים לפ' קרבנות — אבל (נוסף שלא משמע כן מהלשון „לא אמר להם זו" — הרי) גם בזה קשה כבפנים. כי מכיון שמשה מסר כל ציווי לבנ"י תיכף לאחרי ששמע אותו מהקב"ה (כדלקמן ס"ד), אין מקום לטעות שלא עשה כן בנדו"ד, ובפרט שנאמר „צו את בנ"י" (כנ"ל הערה 1). וראה תולדות אדם לספרי כאן.

6) אבל לא בפרש"י, וכדלקמן בפנים.

7) ר"פ מטות.

ראשי המטות גו״: צי לאחריו — צו די דינים פון פ׳ מטות, אדער לפניו — צו די דינים פון אונזער פרשה; דעריבער שטייט ביים סיום פון אונזער פרשה „ויאמר משה אל בנ״י גו״ כדי „להפסיק הענין״, מ׳זאל וויסן אז מיט „וידבר משה אל ראשי המטות גו״ הויבט זיך אן א נייער ענין — די פ׳ נדרים.

[וואס אזוי איז דער פשט אין „להפסיק הענין במקומות רבים בספרא ובספרי״, ווי דער רמב״ן זאגט, און ווי ער איז מוסיף נאכמער, אז רש״י אליין זאגט [8] אויפן פסוק (ווייטער אין פ׳ מטות [9]) „ועתה הרגו גו׳ וכל אשה גו׳ הרגו״, אז דער צווייטער „הרגו״ שטייט „להפסיק הענין״, און ער טייטשט אויס, אז אויב נאך „וכל אשה גו״ וואלט ניט געשטאנען נאכאמאל „הרגו״, וואלט מען ניט געווואוסט צי „וכל אשה גו״ געהערט צום פריערדיקן סוג פון „הרגו כל זכר גו״, אדער צום ווייטערדיקן [10] — „וכל הטף גו׳ החיו לכם״].

אין פירוש רש״י דא — קען מען אבער אזוי ניט לערנען. ווייל רש״י (איז משנה פון לשון הספרי [11] („איני יודע במה ענין מדבר״) און) שרייבט בפירוש, אז ווען ניט דער פסוק „ויאמר משה גו״ וואלט מען א טעות געהאט (ניט אז דער שפעטערדיקער פסוק „וידבר משה אל ראשי המטות גו״ באציט זיך צו פריער, ווי לויטן פי׳ הרמב״ן, נאר) אז „לא אמר להם זו (אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו)״ [12].

ג. אויך דארף מען פארשטיין (ווי דער רמב״ן פרעגט): אויך אין פ׳ אמור, ביים סוף פון פרשת המועדות, זאגט דער פסוק [13] „וידבר משה את מועדי ה׳ אל בני ישראל״: און מ׳געפינט טאקע אין מדרשי רז״ל [14] כמה ביאורים פארוואס עס דארף שטיין דער פסוק. רש״י אבער שטעלט זיך ניט אף אויף דעם.

איז ניט מובן: אויב אין פשש״מ פאדערט זיך ביאור — פארוואס דער פסוק דערציילט אז משה האט איבער־געגעבן דעם ציווי ה׳ וועגן מועדים צו אידן — האט עס רש״י געדארפט מסביר זיין דארט וואו מ׳געפינט עס אין פסוק צום ערשטן מאל [15] (פריער אין פ׳ אמור) און ניט ווארטן ביז אונזער פסוק?

---

8) מספרי עה״פ.

9) לא, יז.

10) שבפסוק יח.

11) שלפנינו. אבל ראה לעיל הערה 4.

12) ומה שלא פירש כהרמב״ן (וכפירושו בפ׳ מטות) — יש לומר, כי ע״ד הפשט דוחק לומר שהפסוק הראשון (לחוד) דר״פ מטות יהי׳ המשך לסדרה שלפנ׳ ולא התחלה לפ׳ מטות גופא. ועוד ועיקר — עפ״ז פ׳ נדרים מתחלת „איש כי ידור נדר גו״ מבלי לפרש בתחלתה דיבור ה׳ למשה או של משה לישראל! ולהעיר מפי׳ הרשב״ם ר״פ מטות.

13) כג, מד.

ברמב״ן פרשתנו שם הקשה ג״כ ממש״נ „וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בנ״י״ בסוף פרשת המומין (אמור כא, כד) — אבל כבר פרש״י שם שהוא (לא סיפור ע״ד מסירת הציווי לבנ״י, כ״א) „להזהיר ב״ד על הכהנים״, ואינו שייך לענייננו. וראה לקמן הערה 15.

14) תו״כ עה״פ. נדרים עח, א. ב״ב קכ, סע״ב ואילך. מגילה בסופה (וברש״י שם).

15) ופשוט שאין לתרץ: באמור שם סמך רש״י על מה שפירש לפנ״ז (כא, כד) „להזהיר ב״ד כו״ (כנ״ל הערה 13), ובפרשתנו אא״פ לפרש כן כי האזהרה לב״ד נאמרה כבר לפנ״ז (פרש״י פרשתנו כח, ג) —

כי ההכרח להפירוש „להזהיר ב״ד כו״ הוא כי מה ענין בנ״י לדיני מומי כהן (כמ״ש במפרשי רש״י שם), ובפרט שבדיבור ה׳ אל משה לא נאמר (אמור כא, יז) „ואל בנ״י״: משא״כ בפ׳ המועדות, אשר: (א) הציווים שייכים לכל בנ״י (ב) מפורש שמשה נצטווה „דבר אל בנ״י ואמרת אליהם״, אין מקום לפרש שהוא אזהרה לב״ד.

נאָכמער: די הסברה וואָס רש"י זאָגט דאָ — ווייל נאָר „עד כאן דבריו של מקום וכו'" — קען מען ניט זאָגן אין פ' אמור, ווייל דאָרטן הויבט זיך אָן די פרשה שלאח"ז מיט „דבריו של מקום" — „וידבר ה' אל משה לאמר".

ד. דער טעם פאַרוואָס אָט די קשיא — צוליב וואָס דאָרף שטיין אָז משה האָט איבערגעגעבן דעם ציווי צו בנ"י — וועט דוקא דאָ און ניט אין פ' אמור, קען מען זאָגן גאָר פשוט:

פ' המועדות פון פ' אמור איז געזאָגט געוואָרן בסמיכות צו הקמת המשכן[16] (נאָך פאַרן מנין בנ"י — „באחד לחודש השני" — וועגן וועלכן עס ווערט דער־ציילט אין חומש במדבר[17]); און צווישן די מצות און דינים דאָרטן, זיינען דאָ אָזעלכע וואָס זייער קיום איז שייך דוקא אין א"י (לדוגמא: עומר[18], חדש[19], שתי הלחם[20]) —

וואָלט מען דעריבער געקענט מיינען: אמת טאָקע אָז משה האָט זיכער איבער־געגעבן אָלע ציוויי ה' צו אידן — און נאָכמער: בכלל האָט ער דאָס געטאָן גלייך נאָכן הערן דעם ציווי פון אויבערשטן, ווי פאַרשטאַנדיק פון פירוש רש"י (ביי מ"ת[21] „שלא הי' משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם" — אַבער אין דעם פאַל האָט ער ניט (אָלע פרטי דינים) איבערגעגעבן גלייך, היות זיי זיינען ניט נוגע למעשה באָלד[22] אין יענעם זמן[23] — בעת אָז, ער, משה איז געווען פאַרנומען[24] מיט ענטפערן „הדבר הקשה" וואָס „יביאון אל משה"[25], מיט „והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון"[26] אין טאָג טעגליכען לעבן.

ובפרט לויט דער דיעה פון מתניתא (בפרש"י אמור[27]) וואָס משמעותה אָז פ' המועדות דאָרט איז געזאָגט געוואָרען נאָך פ' דגלים — זיינען געווען פילע[28] אַנדערע פרשיות וואָס זיינען דעמאָלט געווען נוגע למעשה (לדוגמא: מנין בנ"י, דגלים, מסעות, פסח שני וכו').

דערפאַר איז דער פסוק דאָרט מוסיף צום סוף „וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל" — אָז ער האָט באָלד איבערגעגעבן אָלע פרטי דינים פון דער פרשה צו אידן (און דאָס גופא לערנט אונז, אָז דער ציווי צו משה „דבר אל בנ"י ואמרת אליהם מועדי ה' וגו'" האָט

---

16) ראה פרש"י בהעלותך (ט, ד) שפרשת המועדים נאמרה למשה קודם ל„שנה השנית .. בחודש הראשון" (בסמיכות להקמת המשכן), עי"ש.

17) בתחילתו.

18) כג, יוד.

19) שם, יד וברש"י שם („וי"א").

20) שם, יז.

21) יתרו יט, יד. ולהעיר מפרש"י שמות ד, כד. בשלח טז, כב.

22) ואף שפ' אמור נאמרה קודם שילוח המרגלים ו(במילא) קודם הגזירה שיהיו במדבר ארבעים שנה, וחשבו שיכנסו לארץ בהקדם — מ"מ, הרי היו אז בחורב ולא ידעו כמה יתעכבו שם. והוא מהלך י"א יום לקדש ברנע (דברים א, ב) ומשם מהלך כמה ימים לא"י. ובפרש"י בהעלותך (י, כט) „מיד עד שלשה ימים אנו נכנסין לארץ" — והי' זה בעשרים באייר — כמפורש שם — והוצרכו קודם לזה לכל פרשיות הנ"ל (דגלים, מסעות, פ"ש, מנין בנ"י וכו').

23) ובפרט לפרש"י בהעלותך (שם) שבין כך „חזר והזהירם בשעת מעשה".

24) להעיר מתוספתא סנהדרין ספ"ז. רמב"ם הל' ת"ת פ"ד ה"ח. טושו"ע יו"ד סרמ"ו סי"ד.

25) יתרו יח, כו.

26) שם יח, כ.

27) כד, יו"ד. — ופרש"י בהעלותך (הנ"ל) הוא לשני פי' הראשונים שם.

28) ראה פרש"י נשא (ה, ב) דשמנה פרשיות נאמרו בו ביום.

געמיינט אַז ער זאָל זיי באַלד איבער־געבן די אַלע דינים);

משא״כ אין אונזער פרשה, וואו ס׳איז ניטאָ קיין טעם אויף אַפּצולייגן, איז דאָך מובן מאליו, כנ״ל, אַז נאָכן ציווי פון אויבערשטן „צו את בנ״י ואמרת אליהם גו׳״ האָט משה גלייך איבערגעגעבן די אַלע דינים; בפרט אַז ס׳רעדט זיך וועגן סוף ארבעים שנה, וואָס אם לא עכשיו אימתי *[28]?

ווערט דעריבער שווער: וואָס דער־ציילט אונז דער פסוק „ויאמר משה אל בני ישראל גו׳״ — מאי קמ״ל ?

אויף דעם ענטפערט רש״י „להפסיק הענין .. שאם לא כן יש במשמע שלא אמר להם זו אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו״, כדלקמן סעיף ז׳.

ה. עפ״ז איז אויך מובן פאַרוואָס רש״י איז מעתיק דעם נאָמען פון בעל המאמר — „דברי רבי ישמעאל״ [29]:

דער ביאור הנ״ל פאַרוואָס עס דאַרף שטיין אין פ׳ אמור „וידבר משה גו׳ אל בנ״י״ — ווייל אויב ניט וואָלט מען גע־מיינט אַז ער האָט עס אָפּגעלייגט אויף שפּעטער (וואָס לויט דעם ביאור דאַרף מען זוכן אַ תירוץ אויפן פסוק אין אונזער סדרה) — איז מתאים נאָר לויט דעת רבי ישמעאל [30], אַז „כללות נאמרו בסיני ופרטות באהל מועד״ [31], ובמילא איז אויך דאָ אַן אָרט צו זאָגן, כנ״ל, אַז משה האָט אָפּגעוואָרט מיטן איבער־געבן די פרטי הדינים פון די מועדים;

אָבער לויט זיין בר פלוגתא — רבי עקיבא — וואָס האַלט אַז „כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב״ [31], קומט אויס, אַז מ׳האָט געזאָגט אַלע פרטי המצות אפילו ווען ס׳איז ניט געווען נוגע למעשה; היינט פאַרוואָס זאָל מען זאָגן אַז דאָ האָט ער אָפּגעוואָרט מיטן איבערגעבן די דינים ביז שפּעטער ?

ובמילא דאַרף מען זאָגן, אַז לויט רע״ק איז עס מעיקרא קיין קשיא ניט — ווייל (ער האַלט אַז) אַזוי איז דער דרך הכתוב [32], אַז אַמאָל שטייט דער דיבור ה׳ אל משה, אַמאָל — דער דיבור משה לבנ״י, און אַמאָל — ביידע. איז במילא אויך ניט קיין קשיא אויף דעם פסוק אין אונזער פרשה.

---

*28) ובפרט ע״פ פרש״י פרשתנו כח, ב.

29) גם י״ל (ויתורץ ג״כ זה שהעתיק רש״י „דברי רבי ישמעאל״ גם בפירושו בפ׳ מטות — נעתק לעיל ס״ב) — שהוא כדי לתרץ: למה הוצרך לכתוב פסוק שלם „להפסיק הענין״ — הו״ל לכתוב בפירוש בתחילת הפרשה „ויאמר משה אל בנ״י גו׳״ (במקום „וידבר ה׳ גו׳״, כבכמה מקומות — ראה בהנסמן לעיל הערה 2) ?

[ועד״ז בפ׳ מטות שם: למה נאמר בתחילת הפסוק „הרגו״ שמשום זה צריך להכפיל „הרגו״ בסוף הפסוק כדי „להפסיק הענין״ — הו״ל לכתוב „הרגו״ רק פעם א׳ בסוף הפסוק (וכקושיית מפרשי רש״י שם)] —

אלא ששיטת ר״י היא, שרגיל בתורה סגנון כזה (ונכלל בשיטתו דדברה תורה כלשון בנ״א (סנה׳ סד, סע״ב. ועוד. וראה אנציקלופדי׳ תלמודית בערכו, וש״נ)), ואין מקום לקושיא — שלאחרי שנאמר הסיפא רישא ל״ל (או — דהו״ל לכתוב הרישא באו״א), ולכן מפרש „להפסיק הענין״ בכ״מ.

30) להעיר מדעת רבי ישמעאל • (מכילתא בא יב, א) „לאמר, צא ואמור אליהם מיד״ — אבל י״ל דשאני בנדו״ד, שנדחה מפני ענינים שהזמן גרמא.

31) חגיגה ו, סע״א ואילך. סוטה לז, ב. זבחים קטו, סע״ב. וראה בארוכה לקו״ש חי״ז ע׳ 281 ואילך, דשיטת ר״י מתאימה יותר לפשוטו של מקרא (וראה הערה 33 שם).

32) ראה לעיל הערה 2.

•) ולהעיר, שלכאורה פרש״י יחרו שהובא לעיל בפנים ס״ד (ממכילתא עה״פ) הוא כשיטה זו. אבל ראה פרש״י ר״פ ויקרא. ואכ״מ.

און מ׳קען ניט פרעגן: פאַרוואָס קען מען ניט זאָגן דעם תירוץ — אַז דער פסוק שטייט (ניט בכדי צו שולל זיין אַ טעות אינעם תוכן הפרשה, נאָר) בלויז מצד דרך הכתוב כו׳ — אויך לויט רבי ישמעאל ?

— ווייל יש לומר, אַז אין דעם גופא איז תלוי די פלוגתא הנ״ל פון רבי עקיבא און רבי ישמעאל:

לויט רע״ק אַז „כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב״, דאַרף מען זאָגן, אַז הגם אַז אַלע מצות בכללות ובפרטות זיינען געזאָגט געוואָרן דריי מאָל, בסיני באהל מועד ובערבות מואב, איז אַבער די תורה ניט מפרט ומפרש אין דריי ערטער די אַלע מצות ופרטיהן, און בלויז אַ חלק פון זיי אין צוויי ערטער,

ועד״ז בענינו: אַמאָל איז די תורה מפרט (אויך) דעם דיבור פון משה לבנ״י און אַמאָל ניט [33].

דער טעם פון ר״י אַז „כללות נאמרו בסיני ופרטות באהל מועד״ קען מען זאָגן [34]: ער האַלט, אַז בכלל דאַרף מען אַננעמען, אַז יעדער פרט וענין ווי ער ווערט געשריבן אין תורה איז ווי דאָס איז געווען בפועל (סיידן ס׳איז דאָ אַ הכרח אויף ניט אַזוי); און דעריבער האַלט ער, אַז די פרטי המצות זיינען געזאָגט געוואָרן דאַרטן ווו עס שטייט אַזוי בפירוש אין תורה (און ניט דריי מאָל — בסיני באוה״מ ובערבות מואב[35]):

ועד״ז בענינו: וויבאַלד אַז די תורה איז מפרש ומפרט דוקא דאָ „וידבר משה גו׳ אל בנ״י״, דאַרף מען זאָגן, אַז דאָס איז דערפאַר וואָס ס׳איז דאָ אַ חידוש אין דעם וועלכער איז שייך צו דער פרשה.

ו. דעם טעם, וואָס כללות עניני המועדות איז צעטיילט אין צוויי פרשיות

— (א) אין פ׳ אמור, וואו דער עיקר הדגשה איז אויף איסור מלאכה (און אויף די מצות פון יעדן יו״ט), עס ווערט דאַרט אַבער אויך געערעדט (ובכללות) וועגן די קרבנות פון יעדן יו״ט: (ב) אין אונזער פרשה, וואו די הדגשה עיקרית איז אויף די פרטי הקרבנות וואָס מ׳ברענגט יעדן (טאָג, שבת, ר״ח און) יו״ט, אַבער ס׳ווערט דאָ אויך דערמאָנט וועגן איסור מלאכה פון יו״ט —

קען מען מבאר זיין אויף צוויי אופנים:

א) זיי זיינען געזאָגט געוואָרן צו משה׳ן אַלס באַזונדערע צוויי פרשיות אין באַזונדערע צייטן: פ׳ אמור — בסמיכות צו הקמת המשכן, פרשתנו — צום סוף פון די ארבעים שנה.

[און דאָס וואָס מען האָט די פרשת הקרבנות פון פרשתנו ניט געזאָגט באַלד נאָך הקמת המשכן (אע״פ אַז בפשטות י״ל אַז מען האָט געבראַכט די אַלע קרבנות אויך אין מדבר [36] — אָ חוץ די

33) להעיר מפלוגתת רע״ק ור״י — הנ״ל — אם דברה תורה כלשון בני אדם (ראה אנציקלופדיא תלמודית שם). — וראה ג״כ סיום למס׳ פסחים (נדפס בסוף הגש״פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים — בהוצאת תשמ״ז ע׳ תסז). ואכ״מ.

34) ראה לקו״ש חי״ז שם.

35) ומתורצת עפ״ז קושיית התוס׳ (ד״ה ונשתלשו — סוטה שם) — ראה לקו״ש שם.

36) ברמב״ן (אמור כג, ב. פרשתנו כה, ב) שלא הקריבו המוספים כו׳ במדבר (ולכן נפרטו רק בפרשתנו) — אבל אא״פ לפרש כן ברש״י *. כי מכיון

*) וגם ע״ד ההלכה כבר הקשו עליו (פנים יפות אמור שם. ועוד) ממשנה מנחות מה, ב. והאריך בכלי חמדה אמור שם. ועוד.

וואס ס'איז מפורש „כי תבואו אל הארץ"), קען מען זאגן:

דער אויפטו פון אונזער פרשה איז: „צו את בנ"י ואמרת אליהם גו" — דער זירוז־אנזאג צו אלע אידן[37] אז די קרבנות צבור זאלן געבראכט ווערן בזמנם; אבער די פרטי הקרבנות גופא זיינען שוין אנגעזאגט געווארן צו משה"ן פון פריער, און ער האט זיי איבערגעגעבן צו די יחידים וואס האבן זיך פארנומען מיט הקרבת הקרבנות — אהרן ובניו הכהנים].

ב) ביידע פרשיות זיינען געזאגט געווארן צו משה"ן צוזאמען[38] — ואדרבה: פרשת הקרבנות (דפרשתנו) איז געזאגט געווארן קודם לפרשת המועדות (פון אמור) [וואס דערפאר שטייט אין פרשת המועדות[39] „והקרבתם אשה גו" סתם (ניט אויס־טייטשנדיק וואס פאר א קרבן מ'דארף ברענגען) ווייל די פרטי הקרבנות האט מען שוין געזאגט צו משה"ן פון פריער],

נאר אעפ"כ (צוליב א טעם) האט די תורה אריינגעשטעלט די פרשה פון קרבנות דא אין אונזער פרשה (בסוף ארבעים שנה), ווי דער כלל (וואס רש"י ברענגט אראפ בכמה מקומות בפירושו[40]) „אין מוקדם ומאוחר בתורה".

און לויט דעם אופן — אז ביידע פרשיות (דאמור ודפרשתנו) זיינען געזאגט געווארן צו משה"ן בזמן אחד — וואלט געווען מסתבר, אז דער אנזאג אין אנהויב פרשת המועדות (אין אמור[41]) „דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' גו" מיינט צו אויסטיילן די וויטערדיקע פרטים פון אלע דיני המועד וואס דער אויבערשטער האט שוין פריער געזאגט משה"ן (די פרטי דינים שבפרשתנו), אז דוקא זיי דארף ער איבערגעבן אלע אידן — און ניט די דינים וואס שטייען אין אונזער פרשה (ווייל זיי זיינען ניט נוגע צו אלע אידן[42], כנ"ל).

[און דערמיט וואלט מען אויך מבאר געווען דעם טעם השינוי אין לשון הכתוב צווישן פרשת המועדות (פ' אמור) און פרשת הקרבנות (דפרשתנו) — דארטן הויבט זיך אן יעדער מועד[43] מיט א נייעם דיבור („וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בנ"י גו"); דאקעגן אין אונזער פרשה שטייט נאר ביים אנהויב פרשה א ציווי כללי — „צו את בנ"י ואמרת אליהם":

די הקדמה „צו את בנ"י גו" אין אונזער פרשה איז א הקדמה כללית צו כללות פרשת המועדות והקרבנות (פון

שמפורש בפ' אמור (כג, ח. שם, כה. כז. לו) „והקרבתם אשה לה'", את"ל שלא קיימו ציווי זה במדבר הו"ל לרש"י לפרש חידוש זה. ובפרש"י שמיני (י, טז. הובא ברמב"ן שם) מפורש שהקריבו שעיר מוסף ר"ח (שנזכר בפרשתנו)**. ולהעיר מפרש"י אמור (שם, ח. ועוד) „הם המוספין האמורים בפרשת פנחס כו'". וראה לקמן בפנים.

37) ראה לקו"ש חי"ג ע' 101 — בביאור פרש"י עה"פ. ולהעיר גם מרמב"ן סוף פרשתנו.

38) ראה רמב"ן פרשתנו כח, ח: ביום ההוא נאמרו שתי הפרשיות. ועוד.

39) נסמן לעיל הערה 36. ועיין פרש"י אמור שנעתק שם בסוף ההערה.

**) ולהעיר מפרש"י פרשתנו כח, ד (בנוגע לתמיד). וראה חזקוני שם. ועוד. ואכ"מ.

40) לדוגמא: בראשית ו, ג. וישלח לה, כט. ובכ"מ.

41) כג, ב.

42) ומסרם לאהרן ובניו הכהנים, כנ"ל בפנים.

43) לבד פסח (כג, ד) ושבועות (שם, טו), וביוהכ"פ (שם, כו־כז) לא נאמר „דבר אל בנ"י". וראה רמב"ן שם (פסוק ב' ויו"ד). אברבנאל שם.

44) ראה גם רמב"ן שם, יו"ד. מלבי"ם שם, מד.

אונזער פרשה און פון פ׳ אמור); דער־נאָך איז געווען דער צווייטער ציווי „דבר אל בנ״י ואמרת אליהם״ — דער אנזאג וועלכע פרטי דינים ער דארף איבערגעבן אלע אידן (— די וואס שטייען אין פ׳ אמור, כנ״ל). און דערי־בער, כדי דאס מדגיש זיין נאכמער, האט דער איבערשטער מפרט געווען ביי יעדן מועד [43] באזונדער „דבר אל בנ״י״].

ז. וויבאלד אז דער כלל „אין מוקדם ומאוחר בתורה״ ווערט געזאגט (ע״פ פששׁ״מ) דוקא אין פאל ווען מ׳מוז אנ־נעמען אז די פרשיות זיינען ניט לויטן סדר הזמנים [45] (ווי גערעדט שוין פיל מאל [46]) — איז פארשטאנדיק, אז ע״פ פששׁ״מ איז פרשת הקרבנות (דפרשתנו) געזאגט געווארן לבסוף ארבעים שנה,

און ווי רש״י איז מדייק אויפן פסוק [1] „צו את בנ״י (ואמרת אליהם את קרבני לחמי גו׳)״: „מה אמור למעלה כו״ — ניט „למה נסמכה פרשת יפקוד ה׳ לפרשת הקרבנות כו״ [47] — ווייל בפשטות דארף מען אננעמען אז פרשת הקרבנות איז (ניט נאר „נסמכה״ דא — ד. ה. אז זי איז נאר געשריבן געווארן בסמיכות אהער אבער אזוי־ווי געווארן פריער — נאר זי איז) געזאגט געווארן דא.

ווען סיואלט אבער ביים סוף פון פרשת הקרבנות דא ניט געשטאנען „ויאמר משה אל בנ״י גו״ — וואס דעמאלט „יש במשמע״ אז „בפרשת נדרים התחיל דבריו״ און „לא אמר להם זו״ — וואלט דאס מכריח געווען צו זאגן, אז די פרשה שטייט שלא במקומה: זי איז געזאגט געווארן צו משה׳ן צו־זאמען מיט (און נאך פאר) פרשת המועדות פון פ׳ אמור [נאר די תורה איז מסמיך די פרשה דא צוליב א געוויסן טעם [48]], ובמילא, איז — „לא אמר להם זו״ (די פרטי דינים פון אונזער פרשה). צו אלע אידן האט ער געזאגט נאר די דינים פון פ׳ אמור, כנ״ל סעיף ו׳.

און דעריבער מוז שטיין דער פסוק „ויאמר משה אל בנ״י גו״ ביים סוף פון אונזער פרשה — צו קלאר מאכן, אז משה האט איבערגעגעבן אויך די פרשה צו אלע אידן; און דערפון איז פאר־שטאנדיק אז די פרשה איז געזאגט געווארן דא, וכפשטות הכתובים אז די פרשיות קומען על הסדר.

ח. נאך א שינוי צווישן פרשת המועדות (פון אמור) און פרשת הקרבנות (דפרשתנו): דארטן שטייט בסיום הפרשה „וידבר משה גו״ און דא — „ויאמר משה גו״. וי״ל דער ביאור בזה (ע״ד ההלכה) [49]:

אין פ׳ אמור, וואו עס רעדט זיך (בעיקר) ווען דינים וואס זיינען נוגע אין אלע זמנים בשווה — איסור מלאכה ביו״ט, די מצות פון יעדן יו״ט כו׳ — ווערט געזאגט בלשון „וידבר״, וואס ווייזט אויף א זאך וואס איז „נמשך ולא נפסק״ [50];

45) ראה גם רמב״ן ר״ם אחרי ור״ם קרח. צו ח, ב (ובגו״א ועוד שם).

46) ראה לקו״ש חי״ז ע׳ 279. לעיל ע׳ 93.

47) כהלשון במדרש לקח טוב עה״פ.

48) או — הלימוד שכתב רש״י „עד שאתה מצוני כו״, כבמדרש לקח טוב שם (אף ששם איתא „למה נסמכה״, ולא „מה אמור למעלה״ כבפרש״י).

49) ראה עוד ביאורים — צפע״נ (להרגצובי) עה״ת פרשתנו כאן. מלבי״ם אמור שם.

50) צפע״נ למכות יא, רע״א.

משא"כ אין אונזער פרשה וואו ס'רעדט זיך (בעיקר) וועגן קרבנות, וואס זיינען ניטאָ (כפשוטו) בזמן הגלות — ס'איז דאָ נאָר דער כל העוסק בתורת עולה כו' כאילו הקריב כו'[51] — שטייט לשון אמירה[52].

ועוד:

די דינים פון מועדים וואס זיינען דאָ אין אַלע זמנים בשווה שטייט ביי זיי „וידבר" וואס איז אָ לשון קשה[53]: דער אויבערשטער מאָנט בתוקף[54] ביי אידן אַז מ'זאָל מקיים זיין די מצות (אָן אונטערשייד צי בזמן ביהמ"ק, אדער בזמן הגלות).

משא"כ אָט דאָס וואס אָ איד דאַרף זיך עוסק זיין בתורת עולה כו' בזמן הגלות[55] איז עס ניט אָ ציווי וחיוב והכרח גמור — מען מאָנט עס ניט בלשון קשה. ואדרבא — אידן מאָנען[56]:

יהי רצון מלפניך כו' שתשוב כו' ותבנהו (דעם ביהמ"ק) מהרה כו' ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו כו' כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך (געמיינט — פרשתנו) — ניט נאָר עוסק בתורת כו' כאילו הקריב.

דעריבער שטייט בפרשתנו „ויאמר" — לשון רכה[57]: דער אויבערשטער בעט זיך ביי אידן אַז זיי זאָלן זיך עוסק זיין ב„סדר קרבנות" (כולל בפרט — פון אונזער פרשה[58]), זאָגן די פסוקים בתפלות היום

ובכלל זיך עוסק זיין בתורת עולה כו' (וואס דורכדעם איז כאילו הקריב כו') — און דאָס וועט ברענגען דעם הקריב עולה וכו' כפשוטו

— המלך המשיח כו' בונה המקדש כו' וחוזרין כו' מקריבין קרבנות כו' ככל מצותה האמורה בתורה[59]

במהרה בימינו ממש, וכנ"ל — ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו כו' כמצות רצונך.

(משיחת ש"פ פינחס תשכ"ה)

---

51) מנחות בסופה (אבל שם — רק בחטאת ואשם). שו"ע אדה"ז או"ח (מהד"ת) סוס"א (ובמהד"ק — שם סעיף יא ואילך). וראה שם סי' מח ס"א-ב.

52) להעיר גם מצפע"נ עה"ת שם (החילוק בין דין (חיוב) ומנהג).

53) מכות שם. ספרי ופרש"י בהעלותך יב, א.

54) אף שגם בזה יש מקום — לאחר הדבור — אפילו לתחנונים וכמרז"ל (ע"ז ה, ס"א) אם בחוקותי תלכו אין אם אלא לשון תחנונים.

55) להעיר מלקו"ד (ח"א ח, א) „דער פסוק (דפרשתנו) ויאמר משה וגו', י"ל אז דאָס איז שמחת תורה" — והרי שמח"ת הוא יו"ט שני של גליות.

56) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

57) מכילתא ורש"י יתרו יט, ג. ספרי ורש"י בהעלותך שם.

58) ראה מגילה לא, ב (ובמשנה שם מביא מקרא דפ' אמור, כי מדבר בעניני מועדות (שבתו"כ) לאו דוקא קרבנות — משא"כ בפסוקי מוספין דקורין קרבנות דפ' פנחס. — ראה טושו"ע או"ח סתפ"ח וסתקצ"א. שו"ע אדה"ז סתקצ"א ס"ה).

59) רמב"ם הל' מלכים רפי"א.